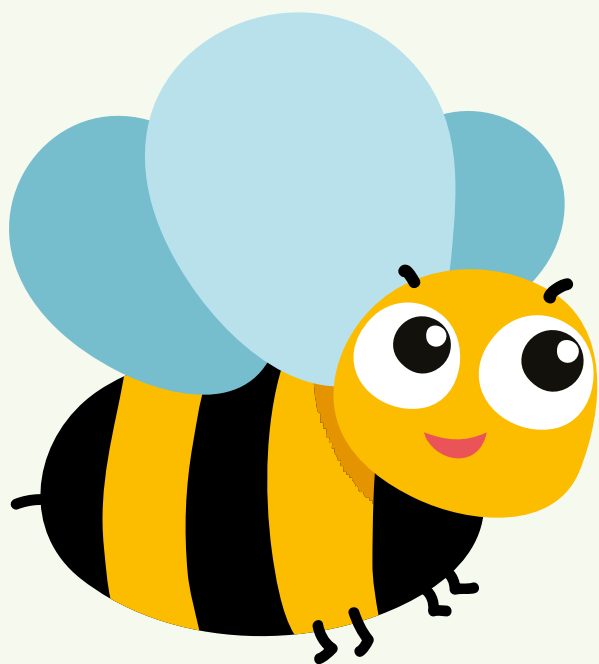

Urkusatu Ruohonjuuritasolla

Teksti: Tintti Tinkala
Urkuvinkit: Heikki Mononen

Urkusatu on kirjoitettu alun perin toteutettavaksi Männistön seurakuntaan
(Kuopio, 2025)

**LASTEN JA
NUORTEN
KESKUS**

Tarvikkeita

Lavastukseksi luodaan puutarha, jossa on paljon kukkia ja ötököitä. Näitä voidaan askarrella etukäteen eri-ikäisten seurakuntalaisten kanssa esim. perheamuissa, kerhoissa, kuorossa, päivähoidon ryhmissä, kirkkokahveilla tai senioriryhmissä:

- leppäkerttuja, perhosia, kimalaisia/ampiaisia/mehiläisiä
- värikkäitä kukkia ja auringonkukkia

Vinkki: Haitarimalliseen vihreään jumppa-alustaan (esim. Ikeasta) on tosi näppärä teippailla ötököitä kiinni. Alusta pysyy itsekseen pystyssä kyljellään.

- vihreitä kankaita ruohikoksi
- värikkäitä huiveja
- hyönteishotelli
- vasara
- hämähäkki-pehmolelu
- villasukkia
- tuhatjalkais-pehmolelu
- koppa, jossa on paljon erilaisia kenkiä
- laminoidut kuvat Värikäs kansa -laulun ötököistä
- tuntosarvi-hiuspanta tai vastaava Turilas-hahmoa varten – esim. piippurassista hiuspantaan askarrellut tuntosarvet
- suurennuslasi

Yleisesti sadusta ja näyttelijöistä

Kertojan hahmo on nimeltään Vieno. Urkuri esittää Turilas-hahmoa urkusaadun keskellä. Turilasta voi esittää myös joku muu, jos urkuri ei halua tai pysty urkujen sijainnin vuoksi samalla näyttelemään.

Ruohonjuuritasolla-urkusadun laulut

Osassa lauluista käytetään vain osaa säkeistöistä. Käsikirjoituksessa mainitaan yksityiskohdat tarkemmin.

Hyppää mukaan säv. ja san. Sini Nikku
(Lasten virsi, laulu nro 130, Lasten Keskus 2022)

Värikäs kansa säv. Soili Perkiö san. Liisa Kallio
(Liisa Kallio ja Soili Perkiö: Pikku Papun laulunuoitit, Tammi 2015)

Leppäkertun aamutoimet säv. Pikkupapun orkesteri san. Liisa Kallio
(Liisa Kallio ja Soili Perkiö: Pikku Papun laulunuoitit, Tammi 2015)

Hyttynen hyrränä säv. Soili Perkiö san. Liisa Kallio
(Liisa Kallio ja Soili Perkiö: Pikku Papun laulunuoitit, Tammi 2015)

Turilaan tarinat säv. Pikku Papun orkesteri san. Liisa Kallio
(Liisa Kallio ja Soili Perkiö: Pikku Papun laulunuoitit, Tammi 2015)

Pienen pieni perhonen säv. trad. san. Siina Hirvonen
(Tuiki-tuiki- tähtönen sävelmä löytyy esim. Lasten virsi -kirjasta, Lasten keskus 2022)

Hämä-hämähäkki säv. trad. suom. san. Kerttu Varjo
(esim. Suuri Toivelaulukirja 2, Otava)

Hissu Hämähäkki säv. Soili Perkiö san. Liisa Kallio
(Liisa Kallio ja Soili Perkiö: Pikku Papun laulunuoitit, Tammi 2015)

Tuhatjalkainen säv. ja san. Maija Baric
(Maija Baric: Maijan laululipas. Nukketeatteri Sampo 2018)

Värilaulu säv. ja san. Liisa Tenkku
(Marika Luokkala: Musiikkimatkan soiva vuosi, Suomen musiikkimatka 2022)

Loppulaulu (Suljen ihanan soittorasian) säv. Trad. san Kaija Pispala

KÄSIKIRJOITUS: Urkusatu Ruohonjuuritasolla

Kirjoittanut: Tintti Tinkala (2025)

Ennen urkusadun alkua

KERTOJA: Tervetuloa _____ kirkkoon. Minun nimeni on _____.

URKURI: Ja minä olen _____.

KERTOJA: Kohta kuulette urkusadun, jossa seikkaillaan puutarhassa.

URKURI: Tämä urkusatu sisältää musiikkia niin laulaen kuin uruilla soittaen. Urkuri soittaa urkuja sekä käsillä, että jaloilla. Urut ovat maailman suurin soitin.

KERTOJA: Tässä urkusadussa saat myös laulaa ja leikkiä mukana omalla paikallasi. Ollaan nyt ihan hiljaa ja kuunnellaan, kuinka urut käynnistyvät. Shh...

(Jos paikalla on myös muita työntekijöitä kuin urkuri ja kertoja, voi alun tervetulosanat lausua joku muukin työntekijä ja samalla esitellä kertojan ja urkurin. Urkusatuhetki on hyvä aloittaa hiljaisuudesta ja kuunnella yhdessä, kuinka urut käynnistyvät.)

Laulu: Hyppää mukaan (LV130:1)

Lauletaan ja leikitään ensimmäinen säkeistön sanoilla kaksi kertaa. Laulun sana "kirkkohetkeen" vaihdetaan "urkusatuhetkeen".

KERTOJA: Olipa kerran kauniissa _____:n kaupungissa ihana ihminen, jonka nimi oli Vieno. Vieno tykkäsi tosi paljon kukkasista ja hänellä oli kaunis puutarha. Lähdetäänpä katsomaan!

(Kertoja siirtyy eri paikkaan, kääntyy selin ja nakuttelee vasaralla rakentaen Hyönteishotellia. Hetken päästä kääntyy ympäri ja huomaa yleisön.)

KERTOJA: No mutta hei kaikille! Oletteko te tulleet tänne minun puutarhaani vierailulle? Minun nimeni on Vieno. Keitäs te oikein olette? Teitä on kyllä paljon. Tehdäänpäs niin, että lasketaan kolmeen ja sitten jokainen voi sanoa oman nimensä, niin tutustutaan!

K&LAPSET: Yksi, kaksi, kolme _____ (lapset sanovat yhtä aikaa ääneen oman nimensä)

KERTOJA: Hieno juttu, hauska tutustua!

KERTOJA: Arvaatteko mitä minä olen puuhannut? – Sain juuri valmiiksi hotellin, mutta tämä ei olekaan mikään ihmisten hotelli.

Arvaattekos kenelle minä tämän tein? (lapset saavat arvailla hetken)

Ihan totta! Tämä on hyönteishotelli.

Nyt minulla on täällä puutarhassa niin paljon seuraa, että voi mahdoton. Minulla on iso liuta ötökkäkavereita. Ja jos minä en auttaisi kavereitani, niin niille kaikille ei löytyisi yöpaikkaa tai talviunipaikkaa.

Silloin, kun minä perustin tämän puutarhan, täällä ei kasvanut juuri mitään. Arvaatteko, mitä minä istutin ihan ensimmäiseksi? (nostaa ylös auringonkukan, lapset saavat nimetä kukan)

Totta! Minä istutin auringonkukkia!

Oletko sinä istuttanut joskus auringonkukkia? (lapset saavat sanoa tai viitata)

Hieno juttu! Nyt voidaan porukalla istuttaa auringonkukkia loruttelemalla.

Minä sanon ja teen liikkeet ensin, tee sinä perässä kaikuna niin saadaan paljon auringonkukkia!

LORU: Aurinkonkukka (san. Tintti Tinkala)

Otin siemenen, (siemen sormien väliin)
kylvin sen maahan. (siemen maahan)
Satoi vettä, (sadepisaroita ylhäältä alas)
satoi vettä.
Aurinko paistoi. (piirrä aurinko ilmaan)
Varsi kasvoi, (käsi pystyyn)
ja kasvoi (toinen käsi pystyyn)
Mikä siitä tuli? (kädet auki- ihmettely)
Auringonkukka! (käsien heiluttelu, pyöriminen)
Auringonkukka!

KERTOJA: Istutetaanpas vielä oikein pieniä kukkasia. (tehdään kaikki pienesti) Ja sitten istutetaan isoja kukkia! (isolla äänellä ja liikkeillä)

KERTOJA: Kun kukkasets alkoivat kasvaa, ne houkuttelivat tänne erilaisia hyönteisiä.

LAULU: Värikäs kansa, säkeistöt: Kimalainen keltainen, Perhonen sininen, Kirvat kilvan rouskuttaa (vihreä), Leppäkerttu (punainen), Kaikki kirkkaat värit

Välisoitoilla nostetaan säkeistön värinen huivi ja kysytään: "Mikäs väri tämä on?" Huivin jälkeen näytetään myös lavasteista löytyvää säkeistön hyönteistä. (laminoidut kuvat)

KERTOJA: Mutta mitäs ääntä tuolta nyt kuuluu?

SOITTO: (uruilla leppäkertun siipien suurinaa muistuttavaa ääntä)

KERTOJA: Odottakaas, kun minä etsin ihan suurennuslasin, niin katsotaan!

(kertoja etsii ja löytää suurennuslasin ja alkaa tiirailla sillä leppäkertun pesää)

Hyvänen aika, siellähän on leppäkerttuäiti ja sen poikaset. Niillä vaikuttaisi olevan lähtötoimet käynnissä. (tiirailee suurennuslasilla) – Hmm, näyttää ihan siltä, että nyt ei lähtö ei meinaa sujua.

LAULU: Leppäkertun aamutoimet

KERTOJA: Joskus se aamulähtö on aika vaikea. Onko sullakin joskus ollut aamulla tavarat vähän hukassa? (lapset saavat vastata) Joo, niin minullakin. Aina sellaisen aamun jälkeen minä ajattelen, että nyt, Vieno, muista pakata se reppu jo illalla valmiiksi ja laita vaate pinkkakin aamuksi tuolille. Mutta aika usein se unohtuu...

Mutta odottakaas, kun minä katson, mitähän niille leppäkertuille kävi? (tiirailee suurennuslasilla leppäkerttuja ja ilahtuu) Mutta hei, nyt näyttää siltä, että ne pääsivät kuitenkin ovesta ulos! Hieno homma! Onneksi kiireaamuistakin selvittäään.

SOITTO: (hyttysparven ininää uruista, esimerkiksi korkeilla äänikerroilla nopeaa liikettä)

KERTOJA: Mikä ihme tuossa nyt oikein lentää? Näettekö? (osoittelee sormella)

– Hyttysiä, oikein parvi! Laitapas sinäkin kädet pyörimään hyrränä ihan kuin hyttysparvessa (kissaintiliike)

LAULU: Hyttynen hyrränä (lauletaan kaksi kertaa, välisoiton aikana kannustetaan lapsia tulemaan mukaan laulamaan)

KERTOJA: Kuinkas moni teistä on hyttysen ystävä? Viittaapas, jos olet! (lapset saavat viitata) Lasketaan kolmeen, kaikki me hyttysten ystävät, ja huudetaan: "hurraa".

K&LAPSET: Yksi, kaksi, kolme, HURRAAAA! (Hurraa-huudolla kädet nousevat ilmaan)

(Laskemisen ja hurraan aikana urkuri muuttuu Turilaaksi laittamalla ötökän sarvipannan päähän. Turilas-hahmon ideana on, että Turilas höpöttää jotain koko ajan keskeyttäen Kertoja-

Vienon. Vieno yrittää sanoa jotain väliin, mutta Turilas aloittaa aina uuden jutun. Jutuilla ei ole niin väliä. Sitä, miten ”hurja” turilas on, kannattaa vähän säädellä ryhmän mukaan. Isommille lapsille Turilas-hahmo on tosi mieluinen, pienemmille sen ei ole kuitenkaan tarkoitus olla pelottava.)

TURILAS: Hei Vieno!

KERTOJA: (lapsille) Tuo on Turilas. Se puhuu aika paljon.

TURILAS: Kuule Vieno, muistatkos sen yhden kerran, kun muurahaisten muori keitti soppaa...

KERTOJA: Terve Turilas!

TURILAS: (keskeyttäen) Niin, niin, niin! Muistatkos sen kerran, kun muurahaisten muori keitti soppaa ja sitä tuli niin paljon, että sitä syötiin ainakin kaksi vuotta? Kyllä oli riittoisa soppa se, joo, oli se! Kyllä oli pottuja, voi hyvänen aika, että siinä oli pottuja! Kävitkö sinä niitä ihan kaupasta hakemassa?

KERTOJA: Turilas, shhh. Kuuntelisitko, älä höpötä nyt!

TURILAS: (keskeyttäen) Ai mitä? Joo! Niitä minäkin kuorin niin, että oli kädet karheana! Ootko kuule löytänyt semmosta hyvää käsirasvaa? Semmonen auttaa, jos on kädet karheana? Vai pitäiskö siinä olla jotkut hanskat? En kuule tiiä.

KERTOJA: Shhh, Turilas, älä höpötä nyt. Minulla on täällä vieraita. (Turilas huomaa lapset ja menee lähemmäs katsomaan heitä.)

TURILAS: Vieraita? Ai keitäs täällä oikein on?

KERTOJA: Näetkö sinä, minulla on täällä lapsia ja aikuisia vieraana.

TURILAS: Ei nämä mitään lapsia ole! Minä olen kyllä nähnyt lapsia! – Nämä ovat kastematoja!

KERTOJA: Älä nyt höpötä! Oletteko muka kastematoja?

LAPSET: Ei!

TURILAS: Ei vaan, minä tiedän. Te olette surviaisen toukkia!

LAPSET: Ei!

KERTOJA: Shhh, älä puhu noin minun vierailleni! Kyllä he ovat lapsia!

TURILAS: Ei, kun nyt minä tiedän, mitä te olette! Te olette sittisontiaisia!

LAPSET: Ei!

KERTOJA: Turilas, älä höpötä! He ovat lapsia.

(lapsille) Sanokaa nyt hänelle, että olette lapsia!

TURILAS: Nooo, käsi pystyyn, kuka on lapsi?

Lapset viittaavat.

KERTOJA: No siinä näet, lapsia täällä on! Menepäs sinä nyt takaisin urkujen luokse (ohjaa Turilaan matkaan ja kertoo lapsille):

Tämä Turilas on niin mahdoton höpöttäjä, mutta onneksi se tykkää soitella (tai kuunnella) urkuja, niin samalla se ei puhu niin paljon.

LAULU: Turilaan tarinat

KERTOJA: Tuo Turilas on kyllä tosi kova puhumaan. Siinä ei meinaa suun vuoroa saada.

Onneksi kaikki täällä puutarhassa eivät ole ihan noin äänekkäitä kavereita. Katsokaas, keitä tuolla lentää! – Perhosia!

LAULU: Pienen pieni perhonen

(Tuiki tuiki tähtönen -laulun sävelmällä. Liikkeet laulun sanojen mukaan.)

Pienen pieni perhonen lentää yllä niittyjen

korkealla, matalla, nopeasti ja hitaasti.

Pienen pieni perhonen lentää yllä niittyjen.

KERTOJA: Tule sinäkin mukaan lennättämään perhosia, tehdään käsistä perhoset! (lauletaan sama laulu uudelleen, tehdään perhosen tukiviittomaa)

Perhoset ovat niin kauniita! Minä olen houkutelut niitä tänne puutarhaan istuttamalla värikkäitä ja hyväntuoksuisia kukkia. Ja muutenkin olen koittanut houkutella tänne erilaisia hyönteisiä tekemällä noita ötökkähotelleja. Välillä olen antanut nurmikon kasvaa vähän pidemmäksi tai jättänyt vähän lahonnutta puuta noille minun kavereilleni pesäpaikaksi.

Yhdet minun kavereistani ovat muuten erityisen ahkeria kutojia. He kutovat upeita verkkoja. Arvaatkos, mikä ötökkä tämä on? (nostaa hämähäkki-pehmon näyttille)

– Totta, tämä on hämähäkki. Lauletaan hämä-hämähäkki -laulu! Tule mukaan!

LAULU: Hämä-hämähäkki (lauletaan 1. säk. kaksi kertaa)

KERTOJA: Tämä hämähäkki on nimeltään Hissu. Hän on oikea himoneuloja! Katsopas, miten monet villasukat se on jo tehnyt? (näyttää villa sukkia)

– Kenellehän Hissu kutoo sukkia tällä kertaa?

LAULU: Hissu-hämähäkki (leikitään laulun sanojen mukaan)

KERTOJA: Viisisataa paria villasukkia Tuhatjalkaiselle! Toisaalta, jos on tuhat jalkaa, niin silloinhan tarvitsee... viisisataa paria villasukkia. Mutta arvaatko, miten monet kengät tarvitsee kenkiä rakastava turhamainen tuhatjalkainen?

LAULU: Tuhatjalkainen (Laulun sanan "kaappi" voi vaihtaa sanaksi "koppa". Laulun aikana voi nostella erilaisia kenkiä kopasta, ja ehkä myös heitellä tai latoa niitä pöydälle)

KERTOJA: Minulla on täällä puutarhassa monenlaisia ötököitä kavereina. Tuhatjalkainen rakastaa kenkiä, turilas on aika äänekäs ja perhoset lentävät kauniisti. Kaikkia näitä ötököitä tarvitaan. Jos ne eivät asuisi täällä minun kanssani, ei puutarhassani kasvaisi myöskään ihania marjapensaita, kukkia tai hedelmäpuita.

Miten tärkeää, että jokainen näistä saa olla juuri sellainen kuin on. Joillakin on siivet ja toisilla tuhat jalkaa. Ollaan erilaisia, mutta silti voidaan olla kavereita toisillemme. Kaikilla näillä ötököillä on oma paikkansa täällä puutarhassa ja maailmassa ja samalla tavallaanhan se on meidän ihmisten laita. Meilläkin kaikilla on oma paikkamme ja tehtävämme. Mekin saamme olla juuri sellaisia, mitä me olemme. Sinä olet just hyvä just noin!

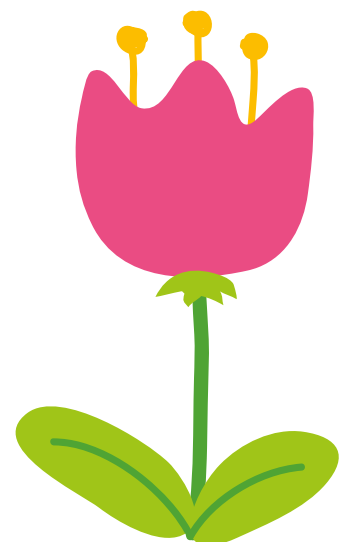
Katsopas ympärillesi, niin huomaat, että me on pukeuduttu tosi monen värisiin vaatteisiin tänään. Nyt leikitäänkin värilaulu. Kaikki saavat laulaa. Kun kuulet laulussa sen värin, jota sinulla on tänään päälläsi, saat liikkeen tehtäväksi.

LAULU: Värilaulu

KERTOJA: Ihanaa, kun tulit tänään tänne urkusatuun! Nyt meidän urkusatumme on loppumassa. Minun pitää tästä lähteä tekemään lisää näitä ötökkähotelleja. Ja ehkäpä sinulla jatkuu päiväkotia, koulu tai työpäivä. Suljetaanpas soittorasiat.

LAULU: Suljen ihanan soittorasian (leikitään laulun sanojen mukaan)

KERTOJA: Hei, hei! Hyvää kotimatkaa!

Urkusadun kirjoittajan terveiset

Urkusatua saa muokata omaan suuhun sopivaksi ja lauluja voi vapaasti vaihtaa. Urkusaduista kuuluu tehdä Teosto-ilmoitukset, jotta lauluntekijät saavat heille kuuluvan korvauksen.

Männistön seurakunnan Instagram-tililtä @mannistonseurakunta löytyy tämän ja monien muiden urkusatujen tunnelmia, kuvia ja videoita profiilin kohokohdista.

Mikäli innostutte toteuttamaan kirjoittamiani urkusatuja, olisi mukavaa, jos tэгäätte johonkin tarinaan mukaan "alkuperäinen idea saatu @mannistonseurakunta". On aina hauska huomata, kun kirjoittamani sadut jatkavat matkaansa muualla.

Ihania urkusatuhetkiä!

Terveisin, Tintti Tinkala

